

Saharə MÜŞFİQ

İlk dəfə Vətəndə...

Bu günlərdə Bakı gözəl bir xəbərə göz-
lərini açdı: Dahi Azərbaycan yazıçısı, qələ-
mini dövrünə ayna etmiş böyük ədib Cəlil
Məmmədquluzadə nəslinin davamçıları -
nəticəsi Martin Cavanşiri və onun oğlu
Pşemislav Cavanşiri babalarının vətəninə
gəliblər!

Onları Heydər Əliyev Hava Limanında
AMEA Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat
Institutunun əməkdaşları filologiya üzrə
fəlsəfə doktoru Mehman Həsənlı və sosio-
logiya üzrə fəlsəfə doktoru Samir Səttarov
qarşılayıblar.

Mirzə Cəlil nəslinin davamçılarını
Azərbaycan Respublikası Prezidenti İlham
Əliyevin böyük ədibin 150 illik yubileyinin
dövlət səviyyəsində keçirilməsinə dair Sə-
rəncəmiyyətlə bağlı hazırlanmış tədbirlər pla-
nı çərçivəsində Millət vəkili, Azərbaycan
Milli Elm və Akademiyasının vitse-prezi-
denti, Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat
Institutunun direktoru, akademik İsa Hə-
bibbəyli Azərbaycana dəvət edib.

Böyük ədibin yadigarlarının ilk görü-
şləri də akademik İsa Həbibbəyli ilə olub.
Görüşdə onlara Cəlil Məmmədquluzadənin
həyatı və yaradıcılığı, böyük demokrat ya-
zıçıya Azərbaycanda dövlət səviyyəsində
göstərilən yüksək ehtiram haqqında məlu-
mat verilib. Qonaqlar, həmçinin, Azər-
baycan Respublikasının Prezidenti İlham Ə-
liyevin Sərəncamı ilə Cəlil Məmmədquluza-
dənin 150 illik yubileyinə həsr edilmiş təd-
birlər barəsində də geniş məlumat alıblar.

Görüş zamanı, Mirzə Cəlilin və onun
fədakar ömür yoldaşı, tanınmış maarifçi
Həmidə xanım Cavanşirdən olan övladı,
1942-ci ildə Azərbaycandan getmiş Ənvər
Məmmədquluzadənin mühacirət həyatın-
dan və onun dünyanın müxtəlif ölkələrində
yaşayan övladlarının və nəvə-nəticələrinin
tələyindən də ətraflı söz açılıb. Cəlil Mə-
mmədquluzadənin nəslinin davamçılarına
babaları Cəlil Məmmədquluzadəyə həsr
edilmiş kitablar və böyük yazıçının metal
üzərində əllə döymə üsulu ilə işlənmiş
portreti hədiyyə olunub.

Polşadan gəlmiş qonaqlar Şəhidlər Xi-
yabanını ziyarət edib, Nizami Gəncəvi adı-
na Ədəbiyyat Muzeyinə tanış olub, İçərişə-
həri gəziblər.

Növbəti gün görkəmli ədib və ictimai
xadim Cəlil Məmmədquluzadənin 150 illi-
yinə həsr olunmuş beynəlxalq elmi-praktik
konfransı öz işinə başlayıb. Konfrans iştir-
akçıları noyabrın 18-də Fəxri Xiyabana
gələrək C.Məmmədquluzadənin məzarı
önünə əkil qoyub və təqərrüflər düzüb-
lər.

Anım mərasimində C.Məmmədquluza-
də nəslinin davamçıları - nəticəsi Martin
Cavanşiri və nəticəsi Pşemislav Cavanşiri
də iştirak ediblər.

Mərasimə Akademik İsa Həbibbəyli
deyib: "Cəlil Məmmədquluzadənin kim ol-
duğunu bilənlər dünyada çoxdur. Cəlil
Məmmədquluzadənin bütün yaradıcılığı
Azərbaycan xalqının milli oyanışına, istiq-
balına və mübarizəsinə həsr olunub. O,
ədəbiyyatımıza yeni dəyərlər, istiqamətlər,

Mirzə Cəlilin

POLŞADAN GƏLMİŞ MARTİN VƏ PŞEMİSLAV CAVANŞİRİLƏR DAHI ƏDİBİN
150 İLLİYİLƏ BAĞLI SİLSİLƏ TƏDBİRLƏRDƏ İŞTİRAK EDİBLƏR

forma və məzmun gətirib. Cəlil Məmməd-
quluzadənin adı çoxəsrlik Azərbaycan ədə-
biyyatının böyük klassikləri sırasında daya-
nır. Azərbaycan xalqının Ümummilli Lide-
ri Heydər Əliyev böyük ədibin yaradıcılığı-
na hər zaman yüksək qiymət verib. Prezi-
dent İlham Əliyevin sərəncamları ilə Cəlil
Məmmədquluzadənin 140 illiyi, bu gün isə
150 illiyi ölkəmizdə geniş qeyd olunub.
Cəlil Məmmədquluzadənin sənəti ölməz-
dir və hər zaman xalqımızın yaddaşında
əbədi yaşayacaq".

Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin sədri,
Xalq yazıçısı Anar çıxışında C.Məmməd-
quluzadənin yaradıcılığında söz açıb. Bil-
dirib ki, Cəlil Məmmədquluzadə Azərbaycan
ədəbiyyatının yeni mərhələyə yüksəl-
məsinə müstəsna rol oynamış və bütöv bir
ədəbi məktəb formalaşdırmış qüdrətli şəx-
siyyətdir.

Tədbirdə iştirak edən C.Məmmədqulu-
zadənin nəticəsi M.Cavanşiri belə bir təd-
birdə olmağından təsirləndiyini bildirib:
"Fəxr edirəm ki, ulu babam Azərbaycan
xalqının bu qədər sevgisini qazanıb. Cəlil
Məmmədquluzadəyə ehtiramla yanaşdıqları
üçün Azərbaycan xalqına minnətdarlığımı
bildirirəm".

Mirzə Cəlil nəfəsli divarlar arasında...

Anım mərasimindən sonra iştirakçılar
görkəmli yazıçı-dramaturq, publisist, nəşir,
ictimai xadim Cəlil Məmmədquluzadənin
Bakıdakı ev-muzeyinin əsaslı təmirdən
sonra açılış mərasimində qatılıblar.

Tədbirdə dövlət rəsmiləri, millət vəkil-
ləri, yazıçının nəticəsi Martin Cavanşiri və
onun oğlu Pşemislav Cavanşiri, elm, ədə-
biyyat və mədəniyyət xadimləri iştirak
ediblər.

Bakı Şəhər Mədəniyyət Baş İdarəsinin
rəisi Cəlil Məlikov tədbiri açaraq görkəmli
ədibin ömür yolundan danışdı.

Mərasimə Mədəniyyət nazirinin birin-
ci müavini Vaqif Əliyev çıxış edərək Prezi-
dent İlham Əliyevin "Cəlil Məmmədqulu-
zadənin 150 illik yubileyinin qeyd edilməsi
haqqında" Sərəncamına əsasən ölkəmizdə
və xaricdə böyük ədibin yubileyinin müx-
təlif tədbirlərlə qeyd edildiyini diqqətə çat-
dırıb.

Bildirib ki, Mirzə Cəlil bütün yaradıcılı-
ğı ilə bərabər, həm də böyük azərbaycanlı-
dır: "O, Azərbaycanın ədəbiyyatı, maarifi,
dilin təmizliyi uğrunda çalışıb. Cəlil
Məmmədquluzadənin irsinə nəzər salanda
görüürük ki, o və onun qələm yoldaşları bu
xalq üçün çox böyük işlər görüblər. Bu gün
onun ev-muzeyinin təmirindən sonra yeni-
dən açılmasına görə çox sevinirəm. Muze-
yinin təmiri Bakı Şəhər Mədəniyyət Baş
İdarəsi tərəfindən həyata keçirilib. Təmir-
dən sonra muzeydə yeni ekspozisiyalar ya-
radılıb. Düşünürəm ki, muzey gələcəkdə
oradakı ekspozisiyalarının daha da geniş-
ləndirilməsində böyük rol oynayacaq".

Xalq yazıçısı Anar qeyd edib ki, Bakıda
Cəlil Məmmədquluzadənin muzeyi əvvəl-
lər olsa da, Ümummilli Lider Heydər Ə-
liyev Moskvaya gəldəndən sonra baxımsız
vəziyyətdə qalıb: "Mən də o vaxt bu barədə
bir yazı yazmışdım. Sonralar Heydər
Əliyev ölkə rəhbərliyinə qayıdıandan sonra
muzeyə diqqət yenidən artırıldı. Bu muze-
yeydə Cəlil Məmmədquluzadənin ömrü-
nün ən ağır anları keçib. O bu evdə övlad-
larını soyuqdan qorumaq üçün öz əlyazma-
larını yandırıb. Böyük ədibin həyat yoldaşı
Həmidə xanım xatirələrində yazırdı ki,

Mirzə Cəlil ev qızında dedi ki, hə, indi
uşaqlar rahat yata bilərlər. Mənsə elə gəlir
ki, bu ocaq tək onun balalarını yox, bu gün
bizi də isidir".

Millət vəkili, akademik İsa Həbibbəyli
68 illik fasilədən sonra Mirzə Cəlil nəslin-
in davamçılarının ilk dəfə vətənlərinə qa-
yıtılıqlarını bildirib: "Mirzə Cəlilin nəvə-
ləri İran, Polşa, Fransa və İrlandiyada ya-
şayırlar. Cəlil Məmmədquluzadənin nəti-
cəsi və köməkçisi hazırda bizimlədir. Onlar
ulu babalarının evində olacaqlar. Bu evdə
Cəlil Məmmədquluzadə ən böyük əsərlərini
yazıb. Bu evin ona verilməsində Azər-
baycan xalqının böyük oğlu Nəriman Nəri-
manovun böyük xidmətləri olub. Sovet re-
jimi onu İrandan dəvət etsə də, ona bir il
ərzində lazımı diqqət yetirilməyib. Ev
birinci mərtəbəsi "Molla Nəsrəddin" jur-
nalının mətbəəsi, ikinci mərtəbəsi isə
mənzil kimi istifadə olunub. Azərbaycanın
görkəmli yazıçıları bura onunla görüşməyə
gəlib".

Daha sonra C.Məmmədquluzadənin
nəticəsi Martin Cavanşiri çıxış edərək ulu
babasına göstərilən bu diqqətə görə təşəkkür
kürünü bildirib: "Mən təəvvür etməzdim
ki, ona Azərbaycanda bu qədər sevgi var.
Bura ilk dəfə gəlirəm, ümid edirəm ki, bu
səfərlər davamlı olacaq".

Çıxışlardan sonra qırmızı lent kəsilib
və qonaqlar muzeyi ziyarət etmək üçün
mənzilə daxil olub. İçəri girər-girməz in-
sən qərribə, çox gözəl hissələr öz ağına
alır. Düşünəndə ki, təxminən yüz il öncə
bu divarlar arasında xalqın ən böyük ya-
zıçılarından birisi nəfəs alıb, orda, bax o
yazı masasında bu gün böyük təşəkkül
oxuduğun əsərləri yazıb insanın ürəyinin
ən dərinində sevinc və fərəh hissi bir-biri-
nə qarışır.

Xatırladaq ki, C.Məmmədquluzadənin
1922-1932-ci illərdə Süleyman Tağızadə
küçəsi 56-da (Köhnə Poçt küçəsi, 64) ya-
şadığı mənzil Azərbaycan hökumətinin
1978-ci ildə verdiyi qərarla ev-muzey kimi
təşkil edilib. Muzeyin yerləşdiyi bina XIX
əsrin axırları, XX əsrin əvvəllərinə aid ta-
rixi məmarlıq və mədəniyyət abidəsidir.
Görkəmli ədibin ev-muzeyinin yeni ekspozisi-
yasının açılışı 1994-cü il dekabrın 28-
də - anadan olmasının 125 illiyi ərzində
gerçəkləşib.

Sahəsi 185 kvadratmetr olan muzey beş
zaldan ibarətdir. Mədəniyyət ocağının əsas
fondunda ədibin və digər molla-nəsrəddin-
çilərin həyat və yaradıcılığını əks etdirən 5
mindən çox eksponat toplanıb.

İsa Həbibbəyli fədakarlığı

Muzeydə gəzdirdiyimiz əsnada həm otaq-
larla, ədibin irsini özündə əks etdirən eks-
ponatlarla tanış oluruq, həm də onun nəticələ-
rini gözdən qoymaq istəyirdik. Onların
gördükləri hər şeylə yaxından maraqlan-
maqları, şəkillərini çəkməkləri, ətrafında
gedən bu qədər söhbətlərin yalnız onlara
tərcümə olunan hissələrini anlamaqlarına
rəğmən hər kəsin üzünə sevgiylə, sayğıyla
baxmaqları və ən əsası gözlərinin ən dərin-
ində, üz cizgilərinin hər birində tək-tək
parıldayan fərəh, qürur hissi diqqətimizdən
yayınmırdı. Aşkar görünürdü ki, onlar necə
sevinirlər. Onlar bu günə kimi bəlkə də bu
cür yaxından tanımadıqları babalarıyla yo-
qin ki, ömürlərində ilk dəfə bu cür fəxr
edirlər. Azərbaycan dövlətinin və azər-
baycanlı ziyalıların onların babalarına göstər-
dikləri bu cür böyük ehtiram onlar üçün
həm gözəllənir, həm də böyük bir sevinc
qaynağı idi.

Həmin gün orda ən az onlar qədər sevin-
ən ikinci bir insan da vardı. O insan ki, əl
atdığı bütün işlərə təkə əməyini deyil,
ürəyini, ruhunu, canını, bütün varlığını qo-
yur. Bu dəfə də o, necə deyirlər, bir ürəyi-
ni beş edərək başlamışdı bu işə. Bu insan,
əlbəttə, akademik İsa Həbibbəylinin baş-
qası deyildi. Onun bu günlər ərzindəki hə-
yəcanının, sevincinin şahidlərindən biri ki-
mi, eyni həyəcan və eyni sevinc bizə də
keçmişdi. Muzeyin otaqlarını bir-bir gəzər-
kən bir uşaq kimi fərəhlənir, hər şeylə tək-
tək maraqlanırsınız, gözüna maraqlı deyən hər
şey haqqında Martin və Pşemislava məlu-
mat verirdi. Onun tez-tez təkrarladığı "ba-
xın, şəklini çəkin, bunlar hamısı sizin baba-
nıza aiddir" sözləri bu sətirləri yazdığım
vaxt da qulağımda səslənir.

İsa müəllim muzeyin yenidən qurulma-
sı işində göstərdiyi yardımı, əməyi heç bir
yerdə demədi, dilinə də gətirmədi. Ona söz
verildiyinin hər dəfəsində mikrofon arxa-
sına keçib C.Məmmədquluzadə dühəsindən,
onun Azərbaycan və Azərbaycan xalqı
üçün etdiyi fədakarlıqlardan danışdı. Am-
ma heç çəkinmədən bu gün İsa Həbibbəy-
linin Azərbaycan ədəbiyyatı üçün etdiyi fə-
dakarlıqlardan əl Mirzə Cəlil səviyyəsində
danışmaq olar. Baxmayaraq ki, o, heç
zaman bunlardan danışmaz, həmişə səbəbi
və nəticəni dilləndirir. Səbəbdən çıxış
edib nəticəyə gedən yolda çəkdiyi zəhmət-
ləri isə bir özü bilər, bir Allah, bir də ən ya-
xınları.

Bu sözləri əl-bəla yazmıram. Muzeyi

yadigarları Bakıda

gəzərkən təsadüfən eşitdiyim bir söhbət mənə bütün bunları bir daha özüm üçün sübut etdirdi. Hər kəsin başı eksponatlara və Mirzə Cəlil nəslinin davamçılarna qarışmışkən, səhv etmirəmsə, kimsə İsa müəllimdən bu qədər çox eksponatın hardan, necə toplandığını sual etdi. O da sanki kimlərsə eşidəcəyindən çəkinirmiş kimi az qala pıçiltıyla "Təkcə mən 300-dən çox eksponatı hədiyyə etmişəm. İllərlə Azərbaycan və ayrı-ayrı ölkələrdən topladığım Cəlil Məmmədquluzadənin həyatına və yaradıcılığına aid hər şeyi gətirib bura hədiyyə etdim. Təki muzeyin fondu zəngin olsun. Bu il həm də Cəlil Məmmədquluzadənin əsərlərini Özbəkistanda, Tacikistanda və Bolqarıstanda nəşr etdirdik. Ön sözlərini mən yazdım, çapını da həll etdik".

O, qonaqlar arasında olan tərcüməçilərə səsləndi. Mirzə Cəlilin Türkiyə türkcəsində, özbəkçə və bolqarca kitabları tərcüməçilərin imzasıyla muzeyə hədiyyə edildi.

Bu vaxt o biri otaqdan alqış sədaları ucaldı. Nə baş verdiyini öyrənmək üçün həmin otağa boylananda yanımda İsa Həbibbəyli səsini eşitdim: "Şahənə, sən hamımızdan qabaq çatdır özünü ora, mühüm nəşə olar, gözündən qaçar, yazmazsan". Bu sözlər bəndmiş kimi insan qələbəliyindən özümə kiçik bir çığır açib səs gələn otağa süzdüm. Sən demə, Türkiyə səfirliyinin Cəlil Məmmədquluzadənin ev muzeyinə özəl hədiyyəsi varmış: ədəbin şəkli həkk olunmuş, qıraqları ebru sənətinin inciləriylə süslənmiş böyük ölçüdə suvenir boşqab. Bu gözəl hədiyyə hamımızın gözünü oxşayır. Fotoqraflarla bərabər bir əllər də bu suvenirin şəklini çəkmək üçün uzanır. Bu əllər Cəlil Məmmədquluzadənin nəticəsi Martinin əlləridir.

İsa müəllim səfirliyin əməkdaşına "hədiyyədən elə birçə dəyəri var?" deyə sual edir. Əməkdaş isə akademikdən də eynisindən istədiyini zənn edib: "Sizin üçün də var" - dedi. İsa müəllimin cavabı isə hər kəsin ürəyində özünə yer etdi: "Elə muzeyə hədiyyə etmək mənə hədiyyə etmək kimi bir şeydir. Siz qonaqlarımıza - Mirzə Cəlilin nəticələrinə hədiyyə edin ki, bunu da özləriylə xatirə aparsınlar". Bu cavabı alqışlamaq olmazdı...

Milli Kitabxananın töhfəsi...

Mirzə Cəlil havasıyla başlayan günümüz Mirzə Cəlil havasıyla da davam edirdi. Günorta saatlarında ədəbin adını tutub gətirdiyimiz məkan M.F.Axundzadə adına Azərbaycan Milli Kitabxanasıdır. Burada isə Cəlil Məmmədquluzadənin anadan olmasının 150 illik yubileyinə həsr olunmuş beynəlxalq elmi-praktik konfrans keçirilirdi.

Konfrans Mədəniyyət Nazirliyi, Beynəlxalq Türk Mədəniyyəti Təşkilatı -

TÜRKSOY, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası (AMEA) Nizami adına Ədəbiyyat İnstitutu və Azərbaycan Milli Kitabxanasının birgə təşkilatçılığı ilə reallaşdı.

Konfrans çərçivəsində Milli Kitabxananın "Azərbaycanın görkəmli şəxsiyyətləri" seriyasından nəşr etdiyi "Cəlil Məmmədquluzadə. Bibliografiya" kitabı və "Cəlil Məmmədquluzadə - 150" elektron məlumat bazası da təqdim olundu.

Milli Kitabxananın direktoru Kərim Tahirov çıxış edərək konfransın əhəmiyyətindən söz açdı. Dedi ki, konfransda Bolqarıstan, Polşa, Türkiyə, Özbəkistandan dəvət olunmuş Cəlil Məmmədquluzadə tədqiqatçıları iştirak edir. Qeyd edib ki, konfransda həm də böyük ədəbin nəslinin davamçıları - noticəsi Martin Cavanşiri və kötücəsi Przemislav Cavanşiri də iştirak edirlər. Mənə elə gəlir ki, onların ulu babalarının vətəninə gəlməsi xalqımızın həyatında böyük hadisədir. Mən inanıram ki, onlar bundan sonra tez-tez Azərbaycana gələcək və xalqımızın Cəlil Məmmədquluzadə irsinə necə böyük sayğı ilə yanaşdığına daha yaxından şahid olacaqlar".

Mədəniyyət nazirinin birinci müavini Vaqif Əliyev Cəlil Məmmədquluzadənin yaratdığı "Molla Nəsrəddin" satirik jurnalının cəmiyyətin maariflənməsində böyük rol oynadığını diqqətə çatdırdı. Qeyd etdi ki, bu jurnalla Cəlil Məmmədquluzadə eyniadlı məktəbin əsasını qoyub. O, publisistik fəaliyyəti ilə yanaşı, Azərbaycan ədəbiyyatını özünün şedevr əsərləri ilə zənginləşdirib. Onun dram əsərləri həyat həqiqətlərini, ictimai mühiti hərtərəfli əks etdirməkdə əvəzolunmaz mənbələrdir.

Nazir müavini C.Məmmədquluzadənin xatirəsini əbədiləşdirmək məqsədilə həm sovet dövründə, həm də müstəqillik illərində bir çox addımlar atıldığını vurğulayıb. Bildirib ki, Cəlil Məmmədquluzadənin 100 illik yubileyi dünya miqyasında qeyd olunub: "Onun adına küçə, muzey, teatr, təhsil müəssisəsi var. Bu il Prezident İlham Əliyevin və Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevanın mədəniyyət işçiləri ilə görüşündə də yazıçı Anar Bakıda Cəlil Məmmədquluzadəyə heykəl qoyulmasını təklif edib. Hazırda bu istiqamətdə işlər görülür. Heykəlin hazırlanması ilə bağlı müsabiqə elan ediləcək. Heykəli kimin hazırlayacağı məlum olandan sonra ucaldırılması ilə bağlı müvafiq işlər həyata keçiriləcək. Hesab edirəm ki, bu konfrans da Cəlil Məmmədquluzadə irsinin öyrənilməsinə böyük töhfə verəcək".

V.Əliyev C.Məmmədquluzadənin 150 illiyinin ölkə daxilində və onun həyudlarından kənarında silsilə tədbirlərlə qeyd olunduğunu vurğuladı. Söylədi ki, Mədəniyyət Nazirliyi dövlət başçısının müvafiq Sərəncamı əsasında ədəbin xatirəsinə həsr olun-

muş çoxsaylı tədbirlər keçirib.

Sonra C.Məmmədquluzadənin həyat və yaradıcılığında bəhs edən sənədli film nümayiş olundu.

AYB-nin sədri, Xalq yazıçısı Anar çıxışında bəzən Cəlil Məmmədquluzadə, Mirzə Fətəli Axundzadə, Mirzə Ələkbər Sabir və başqaları haqqında naqis fikirlər səsləndirdiyini söylədi: "Guya bu adamlar Azərbaycan xalqını tənqid ediblər. Onlar bu xalqı ona görə tənqid ediblər ki, xalqımız cəhəltədən qurtulsun, onu əsarətdə saxlayan buxovları qırsın, dünyanın digər xalqları ilə bərabər ola bilsin. O baxımdan biz Mirzə Cəlilin də irsinin nə qədər əhəmiyyətli olduğunu görürük".

İsa Həbibbəyli isə Mirzə Cəlilin uzaqgörən yazıçı kimi xalqımızı bu gün yaşadığımız şəkildə görmək istədiyini qeyd etdi: "O, bu yolda tənqid, təhqir olunsada öz əqidəsindən dönməyib. 1917-ci ildə çap etdirdiyi məşhur "Azərbaycan" məqaləsi üstündən 100 il keçməsinə baxmayaraq, bu gün də bizim azərbaycançılıq ideologiyasının əsasını təşkil edir. O, sözün əsl mənasında Azərbaycanın milli istiqlalına şəərəflə xidmət edib".

Qeyd edildi ki, Cəlil Məmmədquluzadə "Molla Nəsrəddin" jurnalında XX əsrin əvvəllərinin bütün ədəbi mühitinə təsir göstərən əsərlərində, hekayə, povestlərində, pyes, felyeton, məqalə və məktublarında həmin dövr Azərbaycan həyatının bütün aktual siyasi-ictimai problemlərini əhatə edib. Diqqətə çatdırıldı ki, 1994-cü ildə ustad ədəbin 125 illik yubileyinin keçirilməsinə, əsərlərinin yenidən nəşr və tədqiqinə ümummilli lider Heydər Əliyevin böyük diqqəti və qayğısı ayrıca xatırladılmalıdır. Ulu öndər Cəlil Məmmədquluzadənin yaradıcılığında Azərbaycanın bütün milli xüsusiyyətlərini, eyni zamanda, ümumbəşəri dəyərləri əks etdirən fikirlərin milli ideologiyamızın əsası olduğunu deyirdi.

Tədbirin Prezidenti İlham Əliyevin müvafiq Sərəncamı əsasında təşkil olduğunu deyən akademik konfransın işinə uğurlar arzuladı.

Beynəlxalq Türk Mədəniyyəti və İrsi Fondunun prezidenti Günay Əfəndiyeva çıxış edərək görkəmli ədəbin Azərbaycan ədəbiyyatının inkişafındakı xidmətlərindən söz açdı, yaradıcılığının elmi-fəlsəfi əhəmiyyətindən danışdı. Dedi ki, bu il ölkəmizdə türk dünyasının görkəmli şəxsiyyətlərini yubileylərinə həsr edilmiş çoxsaylı tədbirlər keçirilib. Prezident İlham Əliyevin müvafiq sərəncamları ilə bu istiqamətdə həm ölkə daxilində, həm də ölkə xaricində tədbirlər təşkil olunub: "Toplaşdığımız bugünkü konfrans da bu qəbildəndir. Cəlil Məmmədquluzadənin əsərləri, yaradıcılığı haqqında hər şeydən öncə bir oxucu kimi danışaraq onun istedadını xü-

susi qeyd etmək istəyirəm. Düşünürəm ki, onun adını çəkəndə hər birimizin üzündə təbəssüm yaranır. Bu təbəssüm onun felyetonlarını xatırladır. Mənim ələmdə ədəbin "Ölümlər" əsəri dünya miqyaslı əsərdir. Onun bütün əsərləri insanları cəhəltədən, نادانlıqdan xilas olmağa səsləyir".

Sonra TÜRKSOY tərəfindən C.Məmmədquluzadənin nəslinin davamçılarna hədiyyələr təqdim olundu, qonaqlar "Cəlil Məmmədquluzadə. Bibliografiya" kitabı və "Cəlil Məmmədquluzadə - 150" elektron məlumat bazası ilə tanış oldular.

"İndi başa düşürəm ki, azərbaycanlıyam..."

C.Məmmədquluzadənin ixtisasca mühəndis olan nəticəsi Martin Cavanşirinin sevinci sözlərinə də yansımışdı. Ədəbin 150 illiyinə həsr edilmiş Beynəlxalq Elmi-Praktik Konfransda çıxış edən M.Cavanşiri ulu babasının anadan olduğu yerdən uzaq düşdüüyü üçün təəssüf hissi keçirdiyini qeyd etdi: "Amma hazırda buradayam, iki gündür ki, Azərbaycana gəlmişəm, artıq Azərbaycan xalqının qonaqpərvərliyini hiss edirəm. Bu iki gün ərzində ulu babam Cəlil Məmmədquluzadənin Azərbaycan mədəniyyətində oynadığı rol haqqında xeyli məlumat əldə etdim. Onun Azərbaycan xalqı üçün nə qədər əhəmiyyətli şəxs olduğunu indiyə qədər təəvvür edə bilmirdim. Dünən Şəhidlər Xiyabanında və Ədəbiyyat Muzeyində oldum, bu gün isə ulu babamın məzarını ziyarət etdim".

M.Cavanşiri bundan sonra Azərbaycanı daha dərindən öyrənməyə çalışacağını vurğuladı: "Azərbaycan həm müasir, həm də ənənələrə, mədəniyyətə bağlı ölkədir. Ulu babam Cəlil Məmmədquluzadə haqqında məlumatım olsa da, onun Azərbaycanda bu qədər əhəmiyyətli şəxs olduğunu bilmirdim. İndi hazırda oğlum da burda, mənimlədir. Ümid edirəm ki, mənim əldə edə bilmədiyim məlumatları oğlum əldə edəcək. Mən ulu babam olduğuna görə Cəlil Məmmədquluzadə ilə fəxr edirəm. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevə ulu babamın 150 illiyinin keçirilməsi ilə bağlı sərəncam verdiyi üçün təşəkkürümü bildirirəm".

Qonağın özəl açıqlaması isə olduqca maraqlı idi: "İki gün bundan öncəyəcən özümü iranlı və polyak hesab edirdim. İndi başa düşürəm ki, azərbaycanlıyam. Söz verirəm ki, Azərbaycan dilini mükəmməl öyrənəcəyəm".

Qeyd edək ki, C.Məmmədquluzadənin nəslinin davamçıları ilə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasında və Yazıçılar Birliyində də görüşlər keçiriləcək.